

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA
Departament Dziedzictwa NARODOWEGO
Kulturowego

Ігор Хомин

**Каталог польських та з Польщею пов'язаних
плакет, медальйонів і медалей**

Львівської національної галереї мистецтв

ТОМ I

Варшава 2015

Igor Chomyn

**Katalog plakiet, medalionów
i medali polskich i z Polską związanych
w Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki**

TOM I

Warszawa 2015

Recenzenci: Jerzy T. Petrus, dr Maria Stahr	Рецензенти: Єжи Т. Петрус, др. Марія Стар
Redakcja wersji polskiej: Marta Stefańska-Parafiniuk	Редакція польського тексту: Марта Стефанська-Парафінюк
Redakcja wersji ukraińskiej: Ołeksandr Herasym	Редакція українського тексту: Олександр Герасим
Tłumaczenie na język ukraiński: Igor Chomyn	Переклад на українську мову: Ігор Хомин
Korekta: Marta Stefańska-Parafiniuk, Ołeksandr Herasym	Коректа: Марта Стефанська-Парафінюк, Олександр Герасим
Fotografie: Illa Lewin	Фотографії: Ілля Левін

Na okładce: Mękicki Rudolf, awers medalu Izba Przemysłowo-Handlowa we Lwowie, 1926

Tasset Paulin Ernest, awers medalu 300. rocznica unii lubelskiej, 1869

На обкладинці: Менкіцький Рудольф, аверс медалі „Торгово-промислова палата у Львові”, 1926

Тассе Полін Ернест, аверс медалі „300-та річниця Люблінської унії”, 1869.

© Copyright by Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, 2015

Fotografie © Copyright by Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

ISBN 978-83-64206-22-1 (całość)

ISBN 978-83-64206-23-8 (t. 1)

Wydawca: Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
Projekt graficzny, projekt okładki, przygotowanie do druku:
Krzyszyna Grzegocka Agencja Wydawnicza

Видавець: Товариство „Спільнота Польська”
Макетування, проект обкладинки, технічна редакція:
Кристина Гжегоцька Агенція Видавнича

Druk i oprawa:
IMPRESJE.NET
ul. Tomcia Palucha 15 lok. 18
02-495 Warszawa

Друкарня:
ІМПРЕСЄ.НЕТ
вул. Томця Палюха 15 кв. 18
02-495 Варшава

Spis treści • Зміст

Jerzy T. Petrus	Єжи Т. Петрус
Kolejny katalog lwowskich zbiorów7.....	Черговий каталог львівських збірок
Borys Woźnicki	Борис Возницький
Przedmowa13.....	Передмова
Igor Chomyn	Ігор Хомин
Medale i plakety w zbiorach Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki17.....	Медалі і плакети у збірці Львівської національної галереї мистецтв
Katalog35.....	Каталог

Jerzy T. Petrus

Kolejny katalog lwowskich zbiorów

Єжи Т. Петрус

Черговий каталог львівських збірок

Oddawany do rąk czytelnika katalog zbioru plakiet, medali i medalionów Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki ukazuje się w serii pod nazwą *Poza Krajem*, wydawanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dotychczas w serii tej ukazały się dwa katalogi – Aleksandry J. Kasprzak i Haliny Skoropadowej *Europejskie szkło od XVI do początku XIX wieku w zbiorach Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego Instytutu Narodoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie* (Warszawa 2008) oraz Anny Agnieszki Szablowskiej i Mariany Seńkiw *Plakat polski ze zbiorów Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego Instytutu Narodoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie* (Warszawa 2009). Znaczenia tych publikacji dla polskiej kultury i nauki nie sposób przecenić. Prezentują one bowiem fragment spuścizny kulturalnej, do której przez powojenne dziesięciolecia nie mieli dostępu ani polscy uczeni, ani miłośnicy dawnej sztuki. Wymienione książki są pięknym przykładem współpracy polskich i ukraińskich historyków sztuki, muzealników, a także instytucji; współpracy rozwijającej się coraz owocniej, łamiącej stereotypy i zasypującej przepaść dzielącą sąsiadujące ze sobą narody, powstałą w wyniku dramatycznych wydarzeń z pierwszej połowy minionego stulecia.

Lwowska Narodowa Galeria Sztuki (Львівська національна галерея мистецтв) należy do najznacniejszych muzeów w mieście nad Półcią. W roku 2007 we Lwowie bardzo uroczysto obchodzono stulecie powstania tej instytucji, utworzonej jako Galeria Narodowa Miasta Lwowa. Swoje istnienie i późniejszy rozwój galeria zawdzięczała Tadeuszowi Rutowskiemu, wiceprezydentowi Lwowa, niezwykle zasłużonemu dla kultury miasta. Do najstarszych nabytków tego muzeum należały *Śluby Jana Kazimierza*,

proponowany czytaczowi katalog zbiórki plakiet, medalei та медальйонів Львівської національної галереї мистецтв виходить у серії із назвою „По́за Ба́тьківщиною”, яку видає Міністерство культури і національної спадщини Польщі. Досі у цій серії вийшли два дослідження – Александри Й. Каспшак і Галини Скоропadowoї „Європейське скло XVI–початку XIX століття у збірці Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства Національної академії наук України у Львові” (Варшава, 2008) й Анни Агнєшки Шабльовської і Мар’яни Сеньків „Польський плакат кінця XIX – початку XX століття зі збірки Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства Національної академії наук України у Львові” (Варшава, 2009).

Значення цих видань для польської культури і науки важко переоцінити. Адже вони відкривають фрагменти культурної спадщини, до яких ані польські вчені, ані поціновувачі давнього мистецтва в повоєнні десятиліття не мали доступу. Згадані дослідження стали для польських й українських мистецтвознавців і музейників добрим прикладом співпраці, що розвивається все жвавіше, ламаючи стереотипи та руйнуючи бар’єри, які розділяли сусідні народи і були зумовлені драматичними подіями 1-ї половини минулого століття.

Невипадково цей каталог охоплює невелику частину збірки саме Львівської національної галереї мистецтв, оскільки якраз вона є одним із найважливіших музеїв у галицькій столиці. Століття із часу заснування цієї установи, яку було створено як Національну галерею міста Львова, урочисто відзначали 2007 року у Львові. Своїм існуванням та подальшим розвитком галерея завдячувала віцепрезидентові Львова Тадеушові Рутовському, який мав визначні заслуги в культурному розвитку міста.

autorstwa Matejki, co najlepiej świadczy o aspiracjach jego twórców. Znaczenie zbiorów galerii, obejmujących liczne przykłady polskiego i zachodnioeuropejskiego malarstwa, rysunku oraz grafiki, rzeźby i rzemiosła artystycznego, jest ogromne.

Autorem kolejnego tomu serii *Poza Krajem* jest lwowski historyk sztuki Igor Chomyn, kustosz działu malarstwa i rzeźby oraz główny inwentaryzator Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki, znawca i propagator przede wszystkim polskiej sztuki XIX i XX stulecia. W dużym stopniu to właśnie jemu zawdzięczamy wiedzę o zasobie dzieł polskich w lwowskim muzeum, o tej części naszego dziedzictwa kulturowego, która pozostała za wschodnią granicą po drugiej wojnie światowej i przez dziesięciolecia nie była opracowywana naukowo. Dzięki współpracy Igora Chomyna z muzeami w Polsce stało się możliwe przygotowanie wielu wystaw prezentujących malarstwo polskie w zbiorach lwowskich. Chomyn jest autorem kilku znakomitych katalogów ekspozycji zorganizowanych przez Muzeum Śląskie w Katowicach i Państwową Galerię w Sopocie, takich jak „Jacek Malczewski” (1996, 2002), „In propria persona. Malarzy polskich portret własny” (1997), „Kazimierz Sichulski” (2000), „Arcydzieła malarstwa polskiego w zbiorach Lwowskiej Galerii Sztuki” (2002), „Pejzaż malarzy polskich w zbiorach Lwowskiej Galerii Sztuki” (2004). Bez jego wiedzy i głębokiego zaangażowania nie byłoby możliwe zorganizowanie kilkudziesięciu innych znaczących wystaw i pokazów dzieł malarstwa z lwowskich zbiorów, np. w Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Narodowym w Krakowie, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, w Zamku Królewskim na Wawelu. Były to m.in. wystawy: „Kozaczyzna” (Radom 1991), „Gdzie Wschód spotyka Zachód” (Warszawa 1993), „Chłopi w sztuce polskiej” (Radom 1994), „I podaje wiek wiekowi” (Warszawa 2001), „Z dziejów Polek” (Warszawa 2004), „Polscy Monachijczycy” (Katowice 2005).

Одним із перших експонатів цього музею була „Присяга Яна Казимира” Яна Матейка, і це яскраво свідчить про наміри його організаторів. На теперішній час збірка галереї охоплює величезні групи польського та західноєвропейського живопису, рисунку, графіки, скульптури, художнього промислу і значення цієї збірки величезне.

Автором цього тому нашої серії є львівський мистецтвознавець Ігор Хомин, хранитель відділу живопису та скульптури, головний хранитель Львівської національної галереї мистецтв. Та передусім він знавець і пропагандист польського мистецтва XIX-XX століть. Відомостями про добірку у львівському музеї польських творів ми значною мірою завдячуємо саме йому. Після Другої світової війни ця частина нашої культурної спадщини залишилась за кордоном Польщі, й упродовж десятиліть її науково не досліджували. Організація багатьох виставок, які представляли польський живопис у львівських збірках, стала можливою завдяки співпраці Ігоря Хомина з музейниками Польщі. Він є автором кількох чудових каталогів виставок, які організували Сілезький музей у Катовицях та Державна галерея мистецтв у Сопоті, серед них – „Яцек Мальчевський” (1996, 2002), „In propria persona. Автопортрети польських художників” (1997), „Казимир Сіхульський” (2000), „Шедеври польського живопису у збірці Львівської галереї мистецтв” (2002), „Пейзаж польських художників у збірці Львівської галереї мистецтв” (2004). Без знань та глибокого zaangażування цього відомого мистецтвознавця важко уявити організацію кількох десятків інших значних виставок і показів творів живопису з львівських збірок, до прикладу, в Музеї ім. Яцека Мальчевського в Радомі, Національному музеї у Кракові, Музеї Війська Польського у Варшаві, в Королівському замку на Вавелі. Тут хочу відзначити такі виставки, як „Козаччина” (Радом, 1991), „Де Схід зустрічає Захід” (Варшава, 1993), „Селяни у польському мистецтві” (Радом, 1994), „І століття передає століттю” (Варшава, 2001),

Działalność Igora Chomyna w istotny sposób wpływa na rozwój współpracy polskich i ukraińskich muzeów. Ważne są podejmowane wspólnie przedsięwzięcia badawcze i wystawiennicze. Mam nadzieję, że przygotowywane obecnie przez niego kolejne katalogi – portretów osobistości dawnej Rzeczypospolitej oraz malarstwa polskiego w zbiorach Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki będą również znaczącymi pozycjami wydawniczymi.

Powstanie książki i jej publikacja były możliwe dzięki życzliwości i pomocy wielu osób w Polsce i na Ukrainie. Wśród nich szczególne podziękowania należą się Panom Borysowi Woźnickiemu, dyrektorowi Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki, i Jackowi Milerowi, dyrektorowi Departamentu Dziedzictwa Kulturowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, inicjatorowi przedsięwzięcia, a także Pani Dorocie Janiszewskiej, naczelnikowi Departamentu Dziedzictwa Kulturowego. Pani Marii Stahr – kustoszowi Muzeum Narodowego w Poznaniu i życzliwemu recenzentowi, którego wiedza i doświadczenie zawodowe wzbogaciły niniejszą pracę – składam wyrazy wdzięczności i uznania.

*Jerzy T. Petrus
Kraków, marzec 2015 roku*

„З історії польського жіноцтва” (Варшава, 2004), „Польські мюнхенці” (Катовиці, 2005).

Можна сказати, що діяльність Ігоря Хомина є суттєвим чинником у розвитку співпраці польських й українських музеїв. Варто згадати також про спільні дослідницькі та виставкові заходи, які він організував. Каталог, над якими тепер працює І. Хомин, – „Портрети особистостей давньої Речі Посполитої” та „Польський живопис у Львівській галереї мистецтв”, і я сподіваюся на те, що вони також стануть важливими публікаціями.

Видання книги стало можливим завдяки прихильності та допомозі багатьох осіб у Польщі й Україні. Серед них особлива подяка директорів Львівської національної галереї мистецтв пану Борисові Возницькому й ініціаторові проекту – директору департаменту культурної спадщини Міністерства культури та національної спадщини Польщі панові Яцеку Мілерові, а також начальнику департаменту культурної спадщини пані Дороті Янішевській. Висловлюю вдячність та визнання хранителеві Національного музею в Познані пані Марії Стар – зичливій рецензентці, професійні знання та досвід якої суттєво збагатили це видання.

*Єжи Т. Петрус
Краків, березень 2015 року*

Borys Woźnicki

Przedmowa

Борис Возницький

Передмова

Kolekcja dzieł sztuki polskiej w zbiorach Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki należy do najbogatszych, dostępnych zarówno w muzeach polskich, jak i poza granicami kraju. Znajduje to swoje uzasadnienie we wspólnym dla Polski i Ukrainy słowiańskim rodowodzie oraz wspólnej, często przeplatającej się historii.

Na wielowiekową i bogatą w burzliwe wydarzenia historię Zachodniej Ukrainy i Lwowa istotny wpływ wywarły zależności między dwoma sąsiadującymi krajami – Polską i Ukrainą. Stosunki między tymi państwami w ciągu stuleci były różne, czasem nawet tragiczne. Jednak wzajemne przenikanie się kultur obu narodów w znaczący sposób kształtowało międzysąsiedzkie relacje. Wszystko to znalazło odzwierciedlenie przede wszystkim w literaturze i sztuce, ale także w sposobie życia i myślenia tak Ukraińców, jak i Polaków.

Na skutek dramatycznych wydarzeń 1939 r. i drugiej wojny światowej ogromna część polskiego dziedzictwa kulturowego pozostała poza granicami obecnego państwa polskiego, w tym również we Lwowie w zbiorach Lwowskiej Galerii Sztuki. Mamy pełną świadomość, że fakt ten nakłada na nas ogromną odpowiedzialność, aby nie tylko zachować je dla przyszłych pokoleń, lecz także już teraz udostępnić przede wszystkim polskim badaczom oraz wszystkim zwiedzającym.

Polityczne zmiany w Europie zainicjowane przez Polskę na początku lat 80. ubiegłego wieku i powstanie niepodległego państwa ukraińskiego pozwoliły podnieść poziom i poprawić jakość współpracy między naszymi muzeami. Nie będzie przesadą stwierdzenie, że to właśnie Lwowska Narodowa Galeria Sztuki jako pierwsze muzeum ukraińskie rozpoczęła na szeroką skalę wymianę wystaw z muzeami polskimi. W ciągu ostatnich dwudziestu pięciu lat zorganizowała ponad 30 wystaw eksponowanych w muzeach Polski.

У Львівській національній галереї мистецтв зберігається одна з найбагатших музейних колекцій польського мистецтва, яка не поступається збіркам музеїв Польщі та інших країн. Це пояснюється спільним і нерідко переплетеним корінням слов'янського родо-в-ду Польщі й України, а також спільною історією.

На багатівікову і наповнену багатьма бурхливими подіями історію Західної України та Львова суттєвий вплив мали відносини між двома сусідніми країнами – Польщею та Україною. Ці відносини впродовж століть мали різний, а іноді навіть трагічний характер. Однак культури двох народів формувалися, проникаючи одна в одну та зазнаючи величезного взаємовпливу. Усе це знайшло свій відбиток передовсім у літературі й мистецтві, а також у способі життя та мислення українців і поляків.

Драматичні події 1939 року та Другої світової війни призвели до того, що значна частина польської культурної спадщини опинилася за кордоном сучасної польської держави, у тому числі у Львові, в збірці Львівської національної галереї мистецтв. Ми чудово розуміємо, що цей факт накладає на нас величезну відповідальність. Маємо не лише зберегти її для майбутніх поколінь, але й надати можливість уже сьогодні ознайомитися з цими скарбами як польським дослідникам, так і звичайним глядачам.

Політичні зміни у східній Європі почавшись у Польщі на початку 80-х років минулого століття, а також утворення незалежної української держави, дозволили піднести на якісно новий рівень співпрацю між нашими музеями. Не буде перебільшенням сказати, що саме Львівська національна галерея мистецтв першою із українських музеїв розпочала широкомасштабний обмін виставками з польськими музеями.

Wśród tych ekspozycji były tak znaczące, jak „Twórczość Jacka Malczewskiego” (1987, 1996), „Kozaczyna” (1991), „Gdzie Wschód spotyka Zachód” (1993), „Opus sacrum” (1993), „Chłopi w sztuce polskiej” (1994), „In propria persona. Malarzy polskich portret własny” (1997), „Ukrzyżowany” (1999), „Twórczość Kazimierza Sichulskiego” (2000), „I podaje wiek wiekowi” (2001) oraz wystawa arcydzieł malarstwa polskiego ze zbiorów Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki (2003).

Jednak nawet tak okazały dorobek wystawieniczy nie odzwierciedla wszystkich zasobów galerii lwowskiej. Dlatego z ogromnym entuzjazmem przyjęliśmy zaproponowany przez polskie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego program opracowania i skatalogowania zbiorów sztuki polskiej z kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki.

Katalog medalierstwa polskiego ze zbiorów galerii liczy ponad 1200 eksponatów. Są to głównie dzieła artystów polskich, ale także niemieckich, austriackich, włoskich i francuskich. Dzieła te powstały przede wszystkim z okazji ważnych wydarzeń politycznych, a ich dość okazała liczba przedstawia wizerunki zasłużonych dla kraju wybitnych Polaków. Nadaje to naszej kolekcji szczególny charakter.

Proponowany polskim i ukraińskim historykom sztuki, muzealnikom i wszystkim zainteresowanym katalog medalierstwa polskiego ze zbiorów galerii lwowskiej jest pierwszą edycją kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki z programu polskiego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kolejnymi publikacjami będą już opracowane przez Igora Chomyna katalogi zawierające dzieła malarstwa polskiego.

Mam nadzieję, że publikacja ta przyczyni się do szybszego i lepszego rozwoju partnerskich relacji między muzeami w Polsce i na Ukrainie.

Dyrektor
Lwowskiej Galerii Sztuki
Borys Woźnicki

Так, за останні двадцять п'ять літ Львівська національна галерея організувала понад 30 виставок експонованих у багатьох польських музеях. Серед них такі вагомі як „Творчість Яцека Мальчевського” (1987, 1996), „Козаччина” (1991), „Де Схід зустрічає Захід” (1993), „Opus sacrum” (1993), „Селяни у польському мистецтві” (1994), „In propria persona. Автопортрет польських художників” (1997), „Розп'ятий” (1999), „Творчість Казимира Сіхульського” (2000), „І століття передає століттю” (2001), а також виставку шедеврів польського живопису зі збірки Львівської національної галереї мистецтв (2003).

Проте, навіть такий значний виставковий доробок не вичерпує усіх можливостей Львівської національної галереї. Тому ми з величезним ентузіазмом сприйняли запропоновану Міністерством культури та національної спадщини Польщі програму опрацювання та публікації збірок польського мистецтва з колекції Львівської галереї мистецтв.

У Каталогі польського медальєрства зі збірки Галереї зафіксовано більш ніж 1200 експонатів. Це твори як польських, так і німецьких, австрійських, італійських та французьких мистців. Їх створювали передовсім з нагоди важливих політичних подій, але значна кількість – це портрети заслужених для батьківщини видатних поляків, і це надає нашій колекції особливого характеру.

Пропонований польським та українським мистецтвознавцям, музейникам та всім зацікавленим каталог польського медальєрства зі збірки Львівської галереї є першим із серії запланованої польським Міністерством культури та національної спадщини. Наступними стануть уже підготовані Ігорем Хомином каталоги творів польського живопису.

Сподіваюся, що це видання сприятиме поглибленню та розвитку партнерських польсько-українських музейних відносин.

Директор
Львівської галереї мистецтв
Борис Возницький